

motivaction

research and strategy

Publieksmonitor BZK, 1-meting

Ministerie van BZK

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Achtergrond, doel- en probleemstelling

Pagina 3

Samenvatting

Pagina 5

Methode en opzet

Pagina 14

Resultaten

Pagina 16

Bijlage

Pagina 60

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna te noemen BZK) heeft Motivaction International B.V. een tweede meting uitgevoerd in het kader van de publieksmonitor BZK. Deze monitor gaat over de thema's Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. BZK voert parallel hieraan een monitor uit over de thema's Wonen en Rijksdienst.

Publieksmonitor

Om inzicht te krijgen in hoe de Nederlandse bevolking aankijkt tegen voor BZK relevante onderwerpen heeft BZK in samenwerking met Motivaction een 'publieksmonitor' opgezet. De onderwerpen die in de monitor aan bod komen, betreffen veelal een actueel beleidsplan of recent geïmplementeerd beleid. Inzicht in de beleving van deze onderwerpen geeft BZK de mogelijkheid om de communicatie over het onderwerp beter af te stemmen op het publiek. De monitor bestaat uit periodieke metingen, waarin vragen eenmalig of herhaaldelijk worden voorgelegd, zodat ook trends in kaart kunnen worden gebracht. De uitkomsten kunnen aanleiding geven tot een aanvullende flitspeiling, waarin een onderwerp op korte termijn verder kan worden uitgediept. Andersom kunnen uitkomsten van flitspeilingen aanleiding geven om een onderwerp op te nemen in de publieksmonitor.

Samengevat luidt de doelstelling van de publieksmonitor:

Periodiek inzicht krijgen in (ontwikkelingen in) de beleving bij het Nederlandse publiek van onderwerpen die betrekking hebben op voorgenomen of recent geïmplementeerd beleid van BZK.

Tweede meting van de publieksmonitor

Het huidige onderzoek betreft de tweede meting van de publieksmonitor BZK (1-meting). De onderwerpen die in deze meting aan bod komen, zijn identiek aan de 0-meting:

- Het imago van BZK en van volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren in het algemeen
- De representatieve democratie
- Decentralisaties
- Schaalvergroting
- Burgerschap en de participatiesamenleving
- E-overheid
- De AIVD
- Koninkrijksrelaties
- Normering topinkomens in de publieke sector

Vragenlijst

De vragenlijst voor de 1-meting is vrijwel identiek aan de 0-meting. Hierdoor kunnen de resultaten goed worden vergeleken. Ten opzichte van de vragenlijst van de 0-meting is er één vraag geschrapt over het verwachte effect van de normering van topinkomens en één vraag toegevoegd over de gewenste balans tussen privacybescherming en fraudebestrijding (bij onderwerp E-overheid).

Management summary – 0-meting versus 1-meting

Geen grote verschuivingen tussen januari en mei 2015

- In de periode tussen de 0-meting (midden januari 2015) en de 1-meting (eind mei 2015) zijn er weinig veranderingen opgetreden in de houding van de Nederlandse bevolking ten aanzien van de verschillende onderwerpen in dit onderzoek: het imago van BZK en beroepsgroepen, de representatieve democratie, decentralisaties, schaalvergroting, burgerschap en de participatiesamenleving, de AIVD en het normeren van topinkomens in de publieke sector.
- In de verwachtingen ten aanzien van de digitale overheid zien we wel enkele kleine verschuivingen. Ook zijn de spontane associaties bij het Caribisch deel van ons koninkrijk met de naderende zomerperiode wat meer gericht op dit gebied als vakantiebestemming.
- Dat er maar weinig significante verschillen tussen de metingen zijn gevonden, wil niet per se zeggen dat de mening over de behandelde thema's nooit verandert. Het is mogelijk dat de ontwikkelingen geleidelijk gaan en er bij een volgende meting wel trends vastgesteld kunnen worden. Ook kunnen er natuurlijk gebeurtenissen plaatsvinden, waardoor de meningsvorming sterk beïnvloed wordt.
- In deze management summary beschrijven we de huidige stand van zaken. Dit betekent dat de meeste resultaten in de management summary overeenkomen met de 0-meting. Wanneer de resultaten tussen de 0-meting en 1-meting relevant en significant verschillen, wordt dit benoemd.

Management summary – Bekendheid en imago BZK

BZK heeft imago als veiligheidsministerie, dat ver van burgers afstaat, ambtelijk is en weinig slagvaardig

- De Nederlandse bevolking is relatief slecht op de hoogte van de onderwerpen waar het ministerie van BZK zich mee bezighoudt. De helft weet spontaan geen enkel thema te noemen.
- Spontaan denkt men het meest dat BZK zich bezighoudt met nationale veiligheid & Nederlandse belangen (17%) en koninkrijksrelaties (14%). De meest *herkende* onderwerpen zijn koninkrijksrelaties (74%), paspoorten (74%), ambtenaren (70%) en veiligheid (69%). De onderwerpen woningmarkt en digitale overheid linkt men het minst aan BZK.
- BZK heeft vooral het imago van een ambtelijke organisatie (47%) die ver van burgers af staat (42%) en beschermer is van de democratie (27%). BZK staat nauwelijks bekend als slagvaardig (4%), modern (5%) of met een duidelijke visie (7%).

Weinig geprofileerd imago ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers

- Er bestaat over ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers geen eenduidig of breed gedragen imago.

Ambtenaren vaker gezien als dienstbaar en nuttig maar ook als lui

- *Ambtenaren* ziet men vooral als dienstbaar (31%) en nuttig (25%). Een vijfde vindt hen wereldvreemd (22%) en lui (20%).
- *Bestuurders en volksvertegenwoordigers* hebben een wat negatiever imago. Een derde denkt dat zij uit zijn op eigen gewin (36% en 35%) en slechts een vijfde (21% en 24%) vindt dat zij opkomen voor het algemeen belang. Zij worden minder dan ambtenaren gezien als dienstbaar (beiden 17%) en nuttig (15% en 16%) maar minder vaak als lui (9% en 8%).

Management summary – Betrokkenheid bij democratie

Iets vaker positief dan negatief over de representatieve democratie, maar men voelt zich nauwelijks vertegenwoordigd

- De bevolking oordeelt verdeeld over de huidige vorm van de representatieve democratie in Nederland. Iets meer Nederlanders zijn tevreden (37%) dan ontevreden (22%).
- De bevolking voelt zich weinig vertegenwoordigd door bestuurders en politici. Zij voelen zich het meest vertegenwoordigd door de Tweede Kamerleden van de eigen partij, maar voor slechts 23% is dat in grote mate het geval. 16% voelt zich in grote mate vertegenwoordigd door Tweede Kamerleden in het algemeen en 11% door het kabinet.
- Ook de betrokkenheid bij verschillende bestuurders en politici is laag. Men voelt zich het meest betrokken bij de Tweede Kamerleden van de eigen partij (18% in grote mate).
- Naast de Tweede Kamerleden van de eigen partij hebben Nederlanders gevoelsmatig de sterkste relatie met bestuurders en politici op *gemeenteniveau*.

Instrumenten voor directe democratie overwegend positief ontvangen

- De bevolking staat overwegend positief tegenover de voorgelegde (nieuwe) mogelijkheden in het democratisch systeem waarbij burgers op meer directe manieren invloed kunnen uitoefenen. Zij zijn het meest positief over het raadplegend referendum (60% positief), gevolgd door het corrigerend referendum (56%), particuliere initiatieven voor publieksraadpleging (54%), het raadgevend referendum (53%) en de gekozen burgemeester (52%).

Management summary – Decentralisaties en schaalvergroting

Nederlanders zijn negatief over decentralisaties en vrezen willekeur, tekort aan kwaliteit en deskundigheid

- Nadat de decentralisaties per 1 januari 2015 hebben plaatsgevonden en burgers enkele maanden de tijd hebben gehad om te wennen aan de nieuwe situatie, blijft de bevolking overwegend negatief (48% negatief, 11% positief).
- Als gevolg van de decentralisaties verwacht men vaker negatieve (74%) dan positieve (35%) ontwikkelingen. De helft van de bevolking denkt dat gemeenten te weinig budget krijgen (52%), het recht op zorg per gemeente verschilt (51%), de kwaliteit van de zorg/ondersteuning verslechtert (51%) en de gemeenten onvoldoende deskundig zijn (47%).
- Bijna de helft van de bevolking heeft weinig vertrouwen in het uitvoeren van de taken door de gemeenten en de controlerende functie van de raadsleden (46% en 47%). Een kleine minderheid heeft hier veel vertrouwen in (7% en 9%).

Het zich samenvoegen van gemeenten verdeeld ontvangen, samenvoeging provincies overwegend negatief gezien

- Nederlanders oordelen verdeeld over het zich samenvoegen van kleinere tot grotere gemeenten. Een kwart (24%) staat hier positief tegenover en een derde (34%) negatief.
- Als gevolg hiervan verwacht men vaker negatieve (69%) dan positieve (44%) ontwikkelingen. De verwachting is vooral dat de afstand tussen inwoners en de gemeente groter wordt (44%) en dat inwoners zich minder betrokken voelen bij hun gemeente (43%). Aan de positieve kant verwacht circa een kwart dat gemeenten de taken efficiënter kunnen uitvoeren (24%), deskundiger worden (24%) en dat het bijdraagt aan een kleinere overheid (22%).
- De bevolking is overwegend negatief over het samenvoegen van provincies (53% negatief, 12% positief).

Management summary – Burgerschap en participatie

Kleine meerderheid bereid deel te nemen aan lokale initiatieven, vooral door mee te denken

- 58% van de Nederlanders zegt bereid te zijn om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in hun buurt of gemeente. Ze staan vooral open voor *meedenken* en minder voor *actief* meehelpen. 7% van alle Nederlanders wil zich wekelijks een aantal uur inzetten.
- Bijna een kwart (23%) zegt bereid te zijn om zichzelf actief in te zetten voor het open houden van lokale accommodaties zoals een buurthuis, zwembad of bibliotheek.

Ondersteunende rol van overheid verwacht

- Een grote meerderheid van de bevolking vindt dat de overheid een rol zou moeten spelen bij lokale maatschappelijke initiatieven waarbij burgers betrokken zijn.
- Men ziet de overheid het liefst in een faciliterende (53%), samenwerkende (42%) of stimulerende (36%) rol en ziet minder graag een regisserende (9%) of controlerende (23%) overheid.

Management summary – E-overheid

Digitalisering overheid positief ontvangen, grootste nadelen zijn klantvriendelijkheid, privacy en toegankelijkheid

- Burgers staan overwegend positief tegenover de digitalisering (44% positief, 11% negatief). Het negatieve oordeel zien we vooral terug onder ouderen (55-70 jarigen) en laagopgeleiden (respectievelijk 17% en 20%).
- Men verwacht dat digitaliseren vooral ten goede komt aan het gemak (65%) en de snelheid (61%), en iets vaker dan bij de 0-meting ook aan de efficiëntie (53% vs. 48% 0-meting). Echter, ook iets vaker dan bij de 0-meting verwacht men dat de klantvriendelijkheid zal *afnemen* (40% vs. 35% 0-meting). 36% verwacht een afname van de privacy.
- Ook DigiD vindt men vooral gemakkelijk (70%), snel (66%) en efficiënt (65%). Men is relatief vaak negatief over de klantvriendelijkheid (35%) en de toegankelijkheid (35%).

Burgers zien zowel positieve als negatieve gevolgen van koppeling persoonsgegevens

- Ook de koppeling van persoonsgegevens tussen overheidsinstanties draagt volgens burgers vooral bij aan hun gemak (63%), snelheid (61%) en efficiëntie (57%). Men ziet echter overwegend negatieve gevolgen voor de privacy (51%) en de veiligheid (33%). Minder vaak dan bij de 0-meting verwacht men een negatief effect op de veiligheid (33% vs. 38%) en gemiddeld genomen is men bij de 1-meting positiever over het effect op de snelheid.

Management summary – E-overheid

Balans tussen privacybescherming en fraudebestrijding ligt voor iedereen anders

- Burgers zijn verdeeld over de gewenste balans tussen *privacybescherming* en *fraudebestrijding* in het overheidsbeleid met betrekking tot het gebruiken, opslaan en bewaren van digitale transacties. Een derde (33%) verkiest privacybescherming boven fraudebestrijding en 43% andersom. De voorkeur is aan beide kanten echter niet sterk.
- Gemiddeld ligt de gewenste balans wat vaker richting fraudebestrijding voor ouderen (55plus) (53% vs. 26% privacybescherming).
- De balans ligt vaker dan gemiddeld richting privacy bescherming voor 35-44 jarigen (41% vs. 35% fraudebestrijding), mensen in zeer stedelijk gebied (37% vs. 38% fraudebestrijding) en alleenstaanden zonder kinderen (42% vs. 33% fraudebestrijding).

Management summary – AIVD, Caribisch deel koninkrijk en maximeren topinkomens

Vertrouwen in AIVD redelijk tot sterk; bestrijding cyberdreiging, jihadisme en radicalisme zijn topprioriteit

- Het vertrouwen van bevolking in de AIVD is redelijk tot sterk (15% weinig vertrouwen, 26% veel vertrouwen).
- Nederlanders vinden de doelstellingen van de AIVD (zeer) belangrijk. Zij hechten vooral belang aan de bestrijding van (digitale) spionage en cyberdreiging, jihadistisch terrorisme en het monitoren van radicalisme en extremisme.

Caribisch deel vooral geassocieerd met mooi weer, vakantiebestemming, mooie eilanden en slecht bestuur

- Nederlanders associëren het Caribisch deel van het Koninkrijk spontaan vooral met mooi weer (23%). Vaker dan bij de 0-meting denkt men aan het Caribisch deel als vakantiebestemming (10% vs. 7% 0-meting) en als mooie eilanden (9% vs. 5%). Dit heeft waarschijnlijk te maken met het moment van het onderzoek - vlak voor de zomervakantie.
- Bij een kwart (25%) van de bevolking heeft het Caribisch deel van het koninkrijk (ook) een slecht imago. Men denkt spontaan dan vooral aan het slechte bestuur (10%) geldverspilling (6%) en drugs en criminaliteit (5%).

Brede steun voor maximeren salaris topfunctionarissen aan dat van minister

- Een grote meerderheid is het ermee eens dat het salaris van topfunctionarissen bij (semi)publieke instellingen niet hoger mag zijn dan dat van een minister (70%).

Kwantitatief onderzoek

De publieksmonitor is kwantitatief uitgevoerd door middel van een online vragenlijst. Respondenten hebben per e-mail een uitnodiging ontvangen met daarin een link naar de vragenlijst. De datacollectie liep van 21 t/m 27 mei 2015. De datacollectie van de 0-meting liep van 14 t/m 20 januari 2015.

Doelgroep, steekproef en representativiteit

De doelgroep van publieksmonitor is de Nederlandse bevolking tussen 18 en 70 jaar. Om uitspraken te kunnen doen over de doelgroep is een steekproef gerealiseerd van $n = 842$ Nederlanders tussen 18 en 70 jaar op basis van het Stempunt-panel van Motivation. De resultaten zijn representatief voor de doelgroep doordat gebruik is gemaakt van propensity-sampling en -weging voor kenmerken waarvan verwacht mag worden dat die van invloed zijn op de resultaten: leeftijd (tussen 18 en 70 jaar), opleiding, geslacht, regio, sociaal-culturele oriëntaties (Mentality-milieus) en de interacties tussen deze variabelen. Door middel van deze steekproeftrekking en weging is de steekproef representatief.

Online vragenlijst

BZK heeft aangegeven welke onderwerpen en vragen aan bod moesten komen. Motivation heeft op basis hiervan een vragenlijst opgesteld. In samenwerking met BZK is een definitieve vragenlijst opgesteld van circa 30 vragen en een invulduur van circa 14 minuten.

*Zie de Bijlage voor nadere informatie over de gewogen en ongewogen data

Inhoud

Leeswijzer	pagina 17
Kennis en imago BZK en beroepsgroepen	pagina 18
Representatieve democratie in NL	pagina 25
Decentralisaties	pagina 30
Schaalvergroting	pagina 34
Burgerschap en participatiesamenleving	pagina 38
E-overheid	pagina 43
AIVD	pagina 49
Koninkrijksrelaties	pagina 52
Actuele thema's:	
normering topinkomens publieke sector	pagina 54
Verschillen tussen subgroepen	pagina 56

Leeswijzer

- De vragen die bij een onderwerp horen, worden steeds in een apart hoofdstuk besproken door middel van een grafiek met een beknopte tekstuele beschrijving.
- In de grafieken staan de resultaten van de 0-meting en de 1-meting weergegeven. Wanneer deze significant verschillen staat dit met een groene pijl (gestegen) of rode pijl (gedaald) aangegeven.
  - Verschillen worden getoetst bij een significantieniveau van 0,05. Als het een schaalvraag betreft (bijvoorbeeld van *zeer eens* tot *zeer oneens*) gaan we uit van de toetsing van het schaalgemiddelde.
- Wanneer er bij een vraag extra uitleg aan de respondenten is gegeven, staat dit altijd aangegeven.
- Na de hoofdstukken waarin de resultaten op totaalniveau staan beschreven, volgt een tabel waarin aangegeven is bij welke onderwerpen sprake is van significante verschillen tussen subgroepen.

Kennis en imago BZK en beroepsgroepen

Werk BZK blijft spontaan vooral geassocieerd met thema nationale veiligheid en belangen

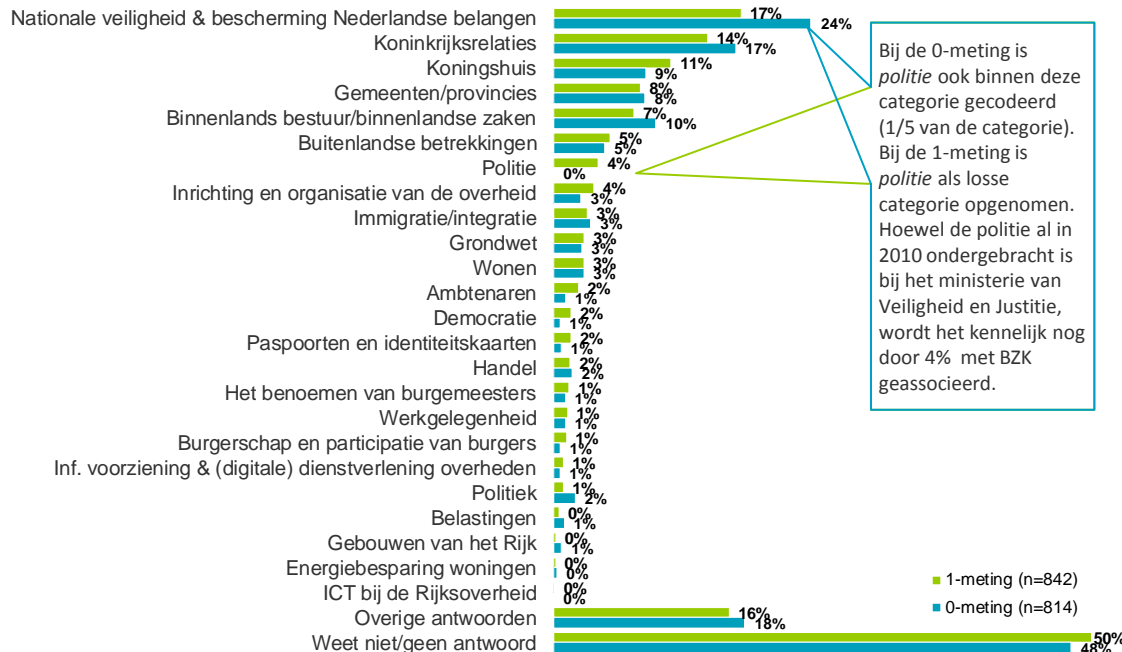
Net als bij de 0-meting denken Nederlanders dat het ministerie van BZK zich vooral bezighoudt met nationale veiligheid en Nederlandse belangen (17%) en koninkrijksrelaties (14%)*.

Hierna noemen zij het koninkshuis (11%), gemeenten of provincies (8%) en binnenlands bestuur (7%).

De helft (50%) van de Nederlanders weet spontaan geen enkel thema te noemen waar BZK zich mee bezighoudt.

De vraag is open gesteld. Respondenten konden zelf een antwoord invullen. Deze antwoorden zijn later gecodeerd.

Met welke onderwerpen denk je dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich bezighoudt?

* Dit onderwerp ligt al verscholen in de naam 'ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties'..

Meest herkende taken BZK: koninkrijksrelaties, paspoorten, ambtenaren en veiligheid

De meest herkende onderwerpen van BZK blijven koninkrijksrelaties (74%), paspoorten en identiteitskaarten (74%), ambtenaren (70%), nationale veiligheid (69%) en de grondwet (65%).

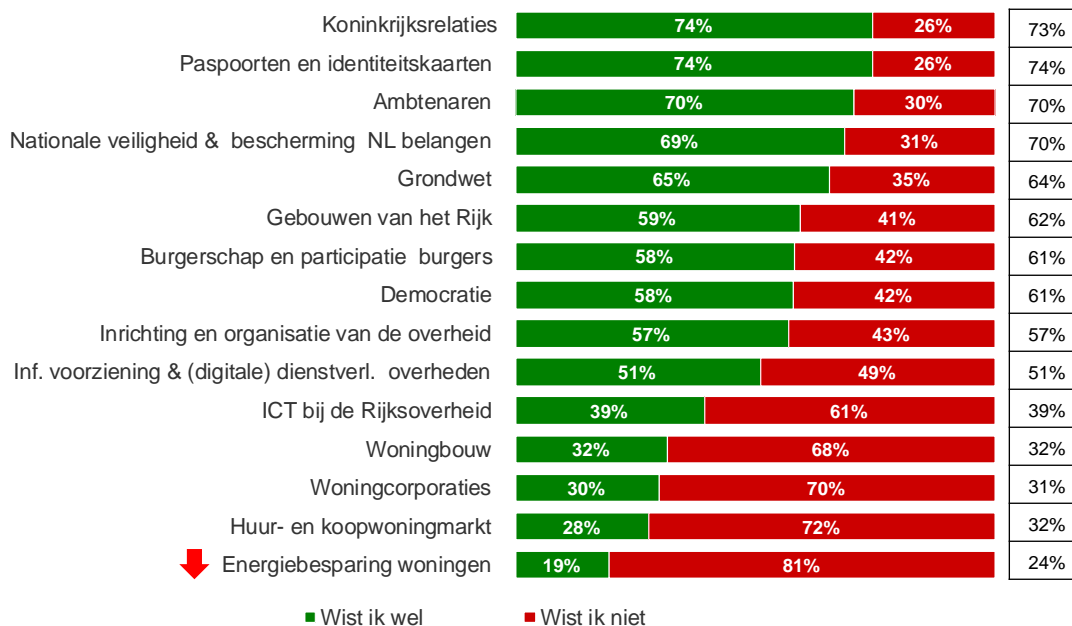
Relatief onbekend is het onderwerp wonen: huur- en koopwoningmarkt (28%), woningcorporaties (30%), en woningbouw (32%).

Energiebesparing woningen is nu nog iets minder bekend als onderdeel van BZK dan bij de 0-meting (19% vs. 24%).*

* Een mogelijke verklaring is dat er voorafgaand aan de 0-meting meer media-aandacht voor dit onderwerp is geweest.

Van welke van de volgende onderwerpen wist je dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties er beleid over maakt? Basis 1-meting (n=842)

0-meting, n=814
(wist ik wel)

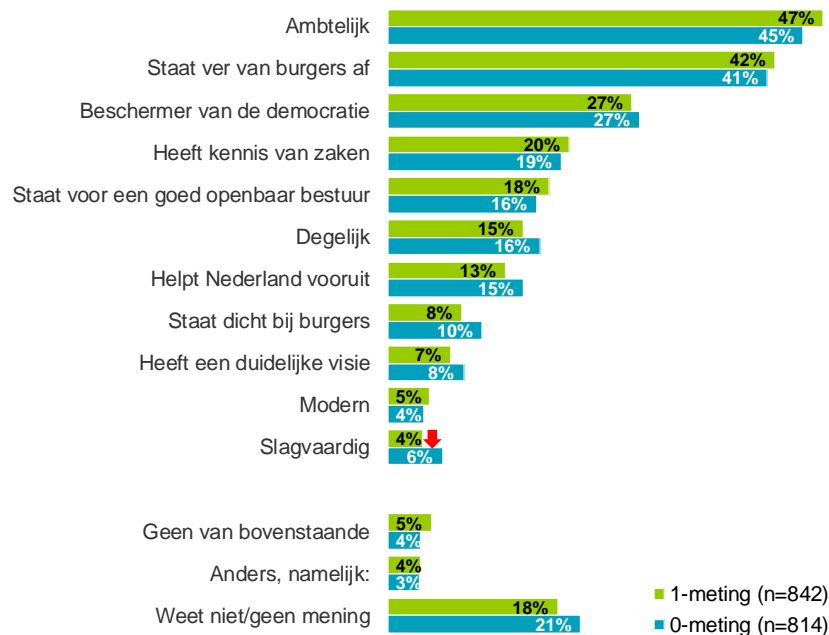
Imago BZK: vooral ambtelijke organisatie die ver van burgers af staat

Het ministerie van BZK heeft bij bijna de helft (47%) Nederlanders het imago van een *ambtelijke organisatie* en 42% heeft het idee dat BZK *ver van burgers af staat*.

BZK wordt nauwelijks gezien als *modern* (5%) of ministerie een *duidelijke visie* (7%). Iets minder dan bij de 0-meting vindt men de term *slagvaardig* van toepassing (4% vs. 6%).

De positieve imagokenmerken die de bevolking het meest passend vindt, zijn *beschermers van de democratie* (27%) en *heeft kennis van zaken* (20%).

Welke van de onderstaande kenmerken vind je passen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?

Ministerie van BZK

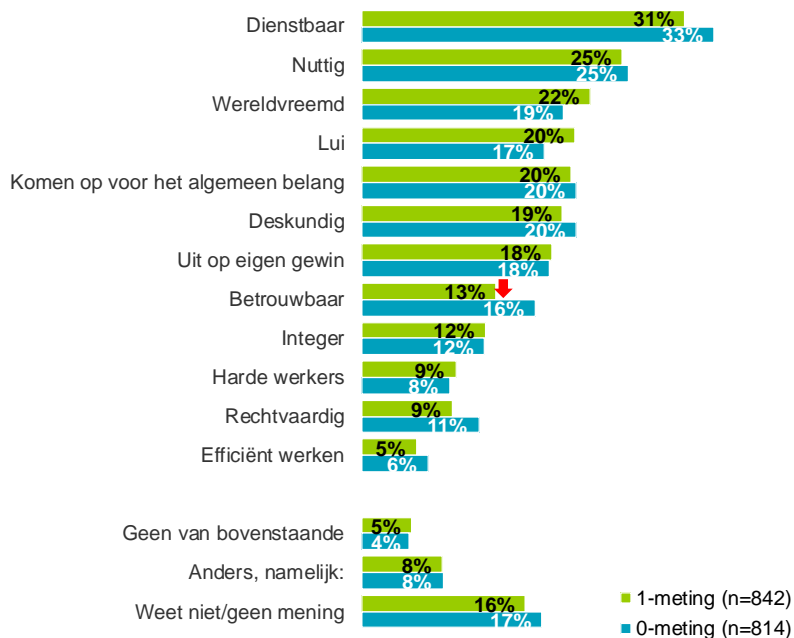
Imago ambtenaren: relatief vaak dienstbaar en nuttig

Ambtenaren hebben geen sterk geprofileerd imago. Zij worden relatief vaak gezien als *dienstbaar* (31%) en *nuttig* (25%).

Een vijfde ziet hen als *deskundig* (19%) en als werknemers die *opkomen voor het algemeen belang* (20%). De bevolking lijkt hen iets minder dan bij de 0-meting als *betrouwbaar* te bestempelen (13% vs. 16%).

De meest passende negatieve imago kenmerken zijn *wereldvreemd* (22%), *lui* (20%) en *uit op eigen gewin* (18%). Slechts 12% vindt hen *integer*.

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op ambtenaren?

ambtenaren

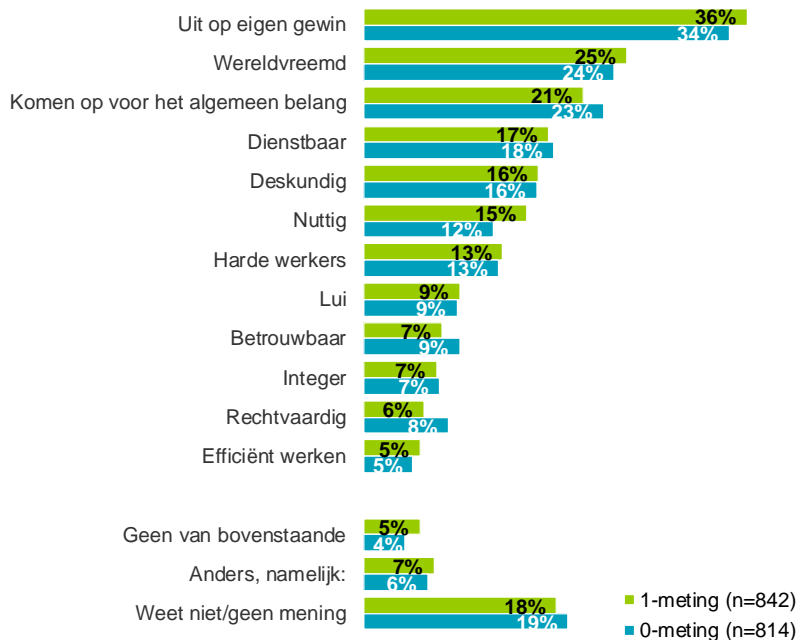
Imago bestuurders: relatief vaak uit op eigen gewin, minder dienstbaar of nuttig

Het imago van bestuurders bij de overheid blijft negatiever dan van ambtenaren: ruim een derde denkt dat zij op hun *eigen gewin uit zijn* (36% vs. 18% ambtenaren) en een kwart vindt hen *wereldvreemd* (25%).

Circa één op de zes vindt hen *dienstbaar* (17% vs. 31% ambtenaren), *deskundig* (16%), *nuttig* (15%) en *harde werkers* (13%). Slechts 7% vindt hen *integer*.

Bestuurders worden minder vaak gezien als *lui* (9%) dan ambtenaren (20%).

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op bestuurders bij de overheid?

bestuurders

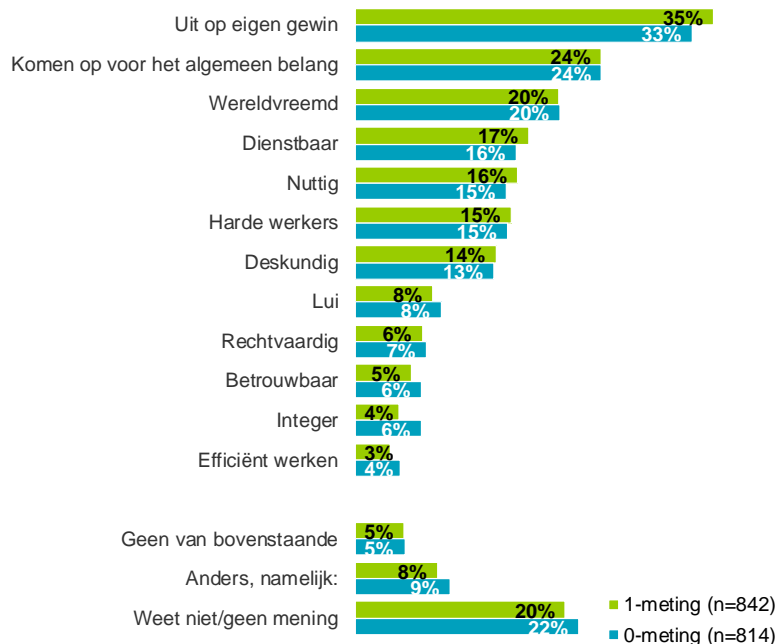
Imago volksvertegenwoordigers: net als bestuurders relatief vaak uit op eigen gewin

Het imago van volksvertegenwoordigers is, net als dat van ambtenaren, niet duidelijk geprofileerd.

Zij hebben ongeveer hetzelfde imago als bestuurders en daarmee een negatiever imago dan ambtenaren. Dit zien we met name terug op de punten *uit zijn op eigen gewin* (35% vs. 18% ambtenaren) en *dienstbaarheid* (17% vs. 31% ambtenaren).

Lui is daarentegen een eigenschap die minder wordt toegeschreven aan volksvertegenwoordigers (8% vs. 20% ambtenaren).

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op volksvertegenwoordigers?*

*in de 0-meting stond hier 'volksvertegenwoordigers bij de overheid'.

vertegenwoordigers

Representatieve democratie in Nederland

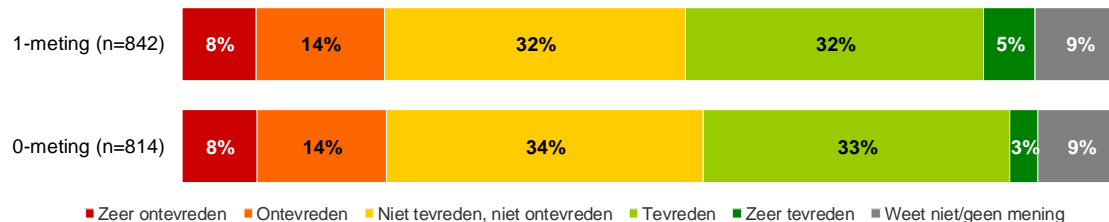
Bevolking blijft vaker tevreden dan ontevreden met de representatieve democratie in Nederland

De tevredenheid met de huidige representatieve democratie is onveranderd ten opzichte van de 0-meting. Ruim een derde van de Nederlanders is hier (zeer) tevreden mee (37%).

Ruim een vijfde is (zeer) ontevreden (22%).

Een derde is minder uitgesproken en zegt niet tevreden maar ook niet ontevreden te zijn (32%) en 9% heeft hier geen mening over.

In hoeverre ben je tevreden met de representatieve democratie in Nederland?

Getoonde uitleg aan respondenten

In Nederland bestaat een representatieve democratie. Als Nederlands burger (boven de 18 jaar) kun je onder meer invloed hebben op de politiek door je stem uit te brengen voor volksvertegenwoordigers (politici) in verschillende bestuurslagen:

- Stemmen voor de Tweede Kamer (Tweede Kamerverkiezingen)
- Stemmen voor de provincie (Verkiezingen voor de Provinciale Staten). De leden die zijn gekozen, kiezen dan op hun beurt weer de leden voor de Eerste kamer.
- Stemmen voor de gemeente (Gemeenteraadsverkiezingen)
- Stemmen voor het waterschap in jouw regio (Waterschapsverkiezingen)
- Stemmen voor Europa (verkiezingen van het Europees Parlement)

Bevolking voelt zich weinig vertegenwoordigd door bestuurders en politici

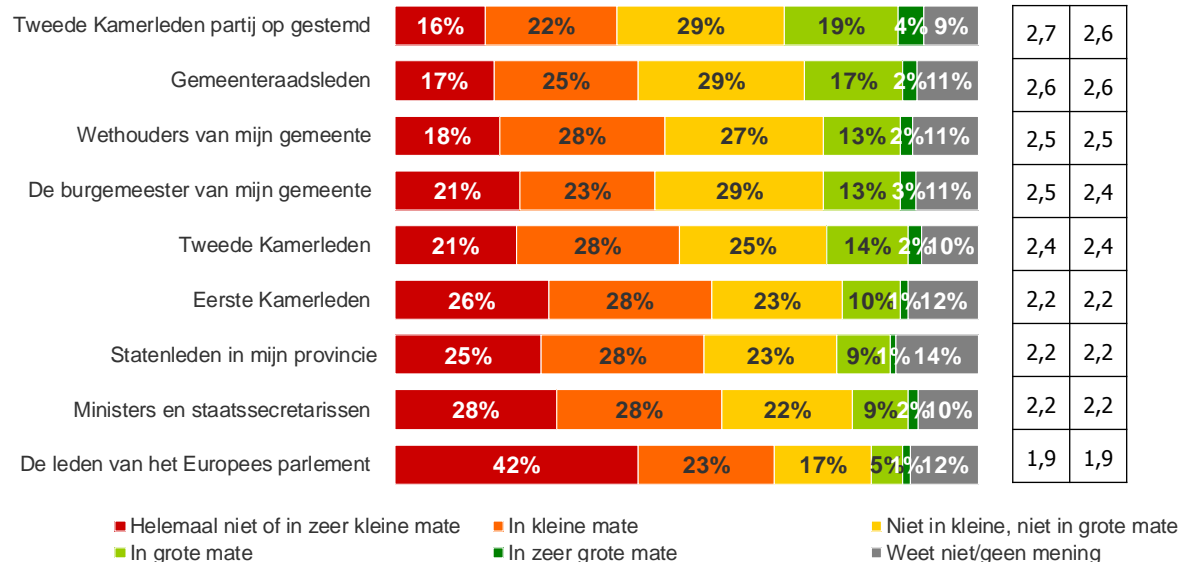
Nederlanders voelen zich vaker niet dan wel vertegenwoordigd door bestuurders en politici.

Zelfs door Tweede Kamerleden van de partij waarop zij zelf hebben gestemd, voelt slechts een kwart (23%) zich in (zeer) grote mate vertegenwoordigd. Men voelt zich hiernaast het meest vertegenwoordigd op gemeenteniveau: door raadsleden (19%), wethouders (15%) en de burgemeester (16%).

Nederlanders voelen zich het minst vertegenwoordigd door kabinetsleden (11%) en het Europees parlement (6%).

In hoeverre heb je het gevoel dat jouw stem wordt vertegenwoordigd door de volgende politici en bestuurders? (n=842)

Gemiddelde
1-meting | 0-meting

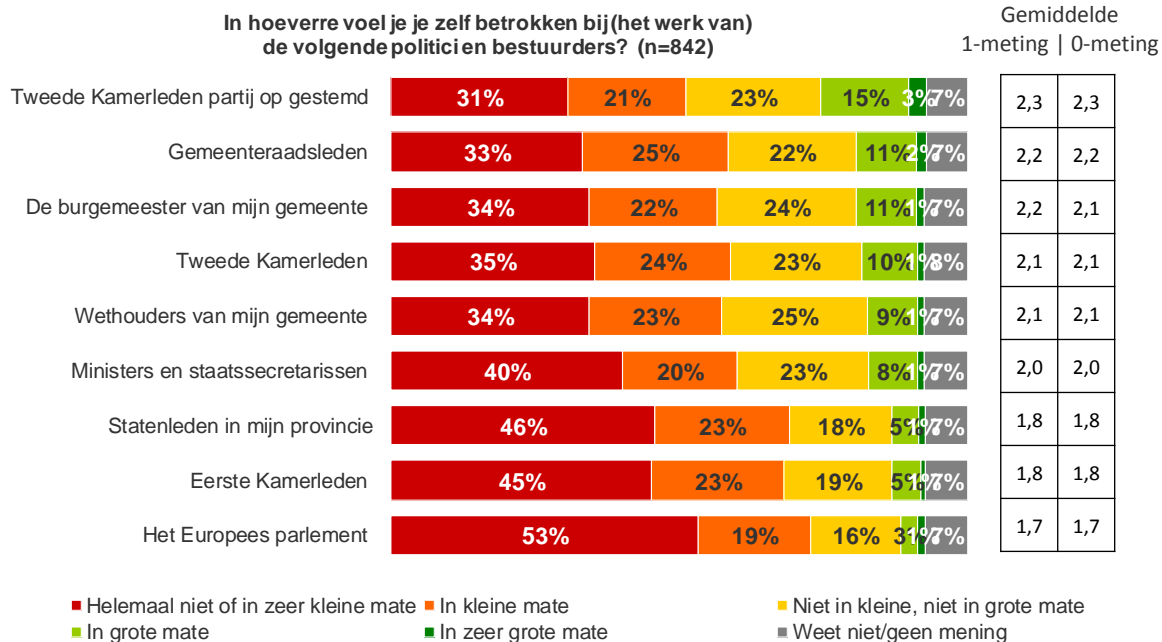

Bevolking voelt zich nauwelijks betrokken bij het werk van politici en bestuurders

Nederlanders voelen zich ook maar weinig betrokken bij het werk van politici en bestuurders. Hierin zien we geen verschil ten opzichte van de 0-meting.

Men voelt zich relatief het meest betrokken bij Tweede Kamerleden van de eigen partij (18% in grote mate) en daarna bij gemeenteraadsleden (13%), de burgemeester (12%) en Tweede Kamerleden (11%).

Het minst betrokken voelt men zich bij de Eerste Kamerleden (6%), statenleden (6%) en het Europees parlement (4%).

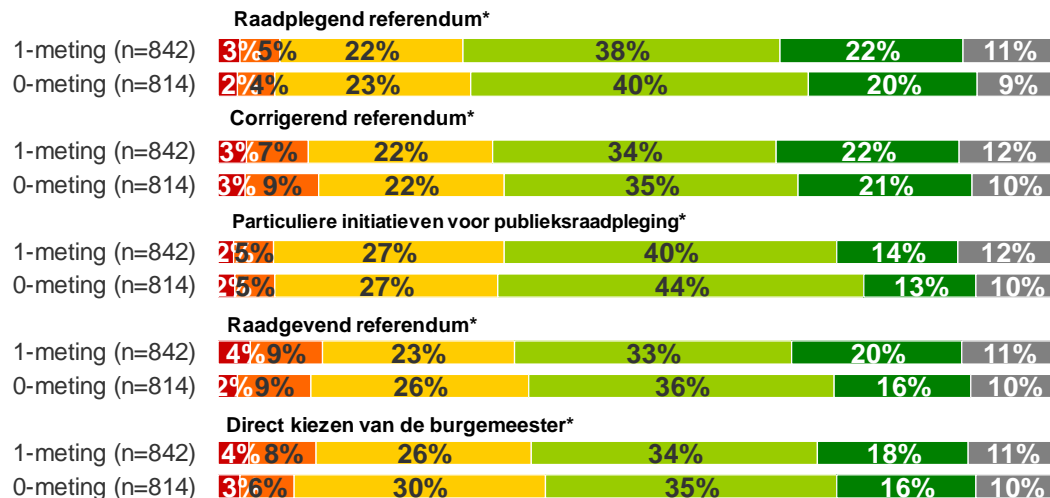

Mening over voorgedachte instrumenten directe democratie blijft overwegend positief

De bevolking blijft overwegend positief over de voorgedachte bestaande en mogelijk nieuwe onderdelen van de Nederlandse democratie waarbij burgers directer invloed kunnen uitoefenen.

Zij zijn het meest positief over het raadplegend referendum (60% positief), gevolgd door het corrigerend referendum (56%), particuliere initiatieven voor publieksraadpleging (54%), het raadgevend referendum (53%) en het direct kiezen van de burgemeester (52%). Circa een op de tien is negatief over deze maatregelen.

Hoe sta je tegenover de volgende bestaande onderdelen of mogelijke vernieuwingen in de Nederlandse democratie?

■ Zeer negatief ■ Negatief ■ Niet positief, niet negatief ■ Positief ■ Zeer positief ■ Weet niet/geen mening

* Klik [hier](#) voor de uitleg die respondenten hierbij is gegeven (sheet 60).

Decentralisaties

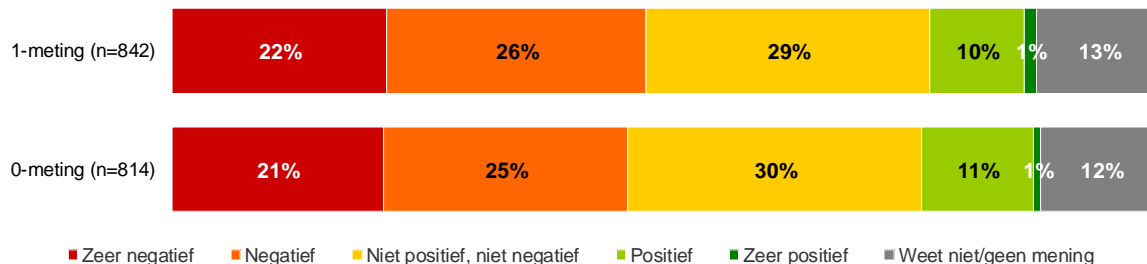
Oordeel decentralisaties blijft overwegend negatief

Het oordeel over de decentralisaties die per 1 januari 2015 hebben plaatsgevonden, is sinds het begin van 2015 nauwelijks veranderd.

Bijna de helft van de bevolking oordeelt negatief over de decentralisaties (48%). Maar een kleine minderheid (11%) is positief.

29% heeft een minder uitgesproken oordeel en staat hier niet positief, maar ook niet negatief tegenover en 13% heeft hier geen mening over.

Hoe sta je er tegenover dat de uitvoering van een aantal taken op het gebied van (jeugd)zorg, maatschappelijke ondersteuning en werk zijn overgegaan van de landelijke overheid (en provincies) naar de gemeenten?

Getoonde uitleg aan respondenten

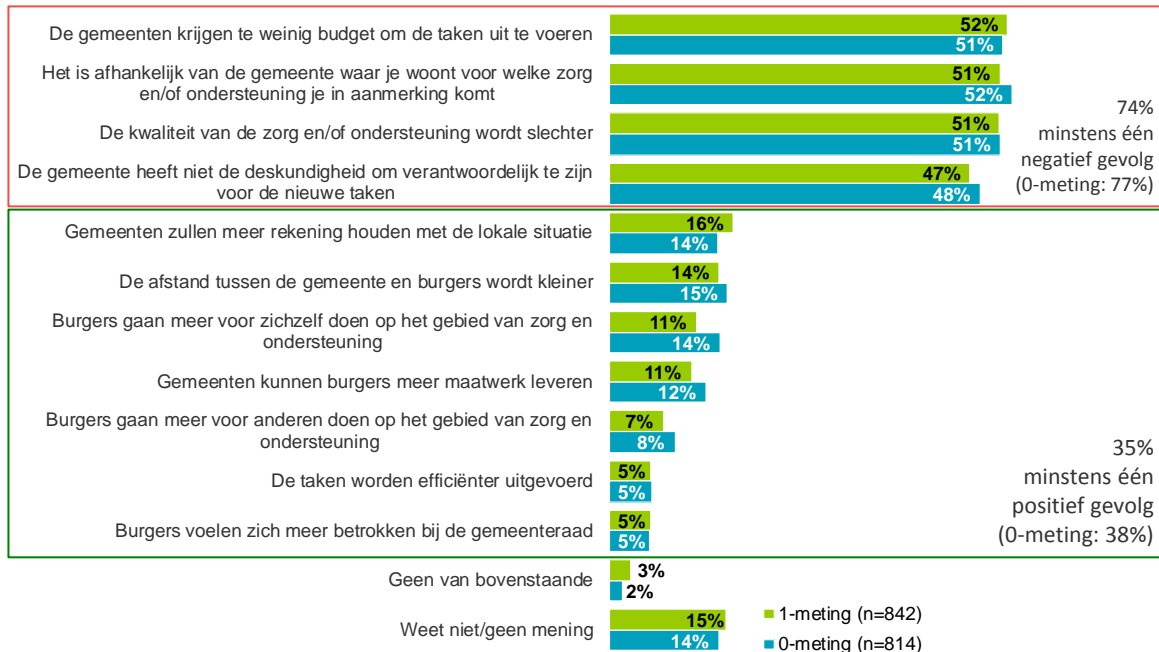
Een van de laatste ontwikkelingen in het bestuur van Nederland zijn de zogenaamde decentralisaties: een aantal taken op het gebied van de (jeugd)zorg, maatschappelijke ondersteuning en werk gaan over naar de gemeenten. Sinds 1 januari 2015 zijn niet meer de landelijke overheid (en provincies), maar zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken.

Bevolking ziet vaker negatieve dan positieve gevolgen decentralisaties

Driekwart (74%) van de Nederlanders verwacht ten minste één (voorgelegd) negatief gevolg van de decentralisaties. Men denkt dat gemeenten te weinig budget krijgen (52%), het recht op zorg of ondersteuning per gemeente verschildt (51%), de kwaliteit verslechtert (51%) of gemeenten niet deskundig genoeg zijn (47%).

35% verwacht ten minste één positief gevolg: dat gemeenten meer rekening houden met de lokale situatie (16%), de afstand tussen inwoners en gemeente kleiner wordt (14%), dat burgers meer zelf gaan doen (11%) en gemeenten meer maatwerk kunnen leveren (11%).

Wat verwacht je dat de gevolgen zijn van de genoemde decentralisaties?

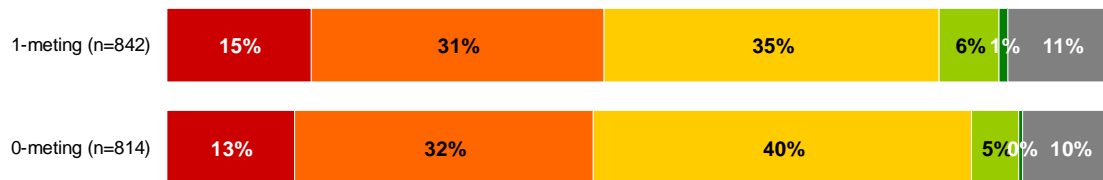
Vertrouwen in gemeenten voor uitvoeren nieuwe taken blijft laag

Het vertrouwen in de gemeenten voor het uitvoeren van de nieuwe taken blijft laag.

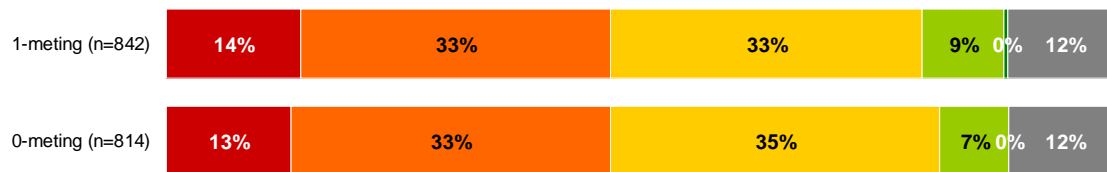
Bijna de helft (46%) van de bevolking heeft er *geen of weinig vertrouwen* in dat de burgemeester, wethouders en gemeentebesturen de nieuwe taken goed uitvoeren en dat gemeenteraadsleden dit goed kunnen controleren (47%).

Respectievelijk 7% en 9% heeft hier wel vertrouwen in.

In hoeverre heb je er vertrouwen in dat burgemeesters, wethouders en gemeentebesturen de nieuwe taken goed uitvoeren?

In hoeverre heb je er vertrouwen in dat gemeenteraadsleden goed kunnen controleren of de burgemeesters en wethouders de nieuwe taken goed uitvoeren?

■ Helemaal geen tot zeer weinig vertrouwen
 ■ Weinig vertrouwen
 ■ Niet veel, niet weinig vertrouwen
 ■ Veel vertrouwen
 ■ Zeer veel vertrouwen
 ■ Weet niet/geen mening

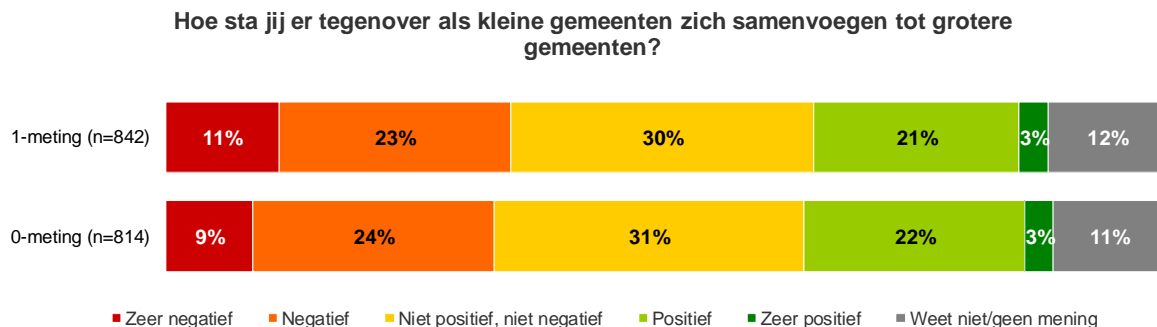
Schaalvergroting

Oordeel over samenvoegen gemeenten blijft verdeeld

De bevolking oordeelt, net als bij de 0-meting, verdeeld over het zich samenvoegen van kleinere tot grotere gemeenten.

Een kwart (24%) staat hier positief tegenover en een derde (34%) negatief.

Drie op de tien (30%) Nederlanders hebben een minder uitgesproken mening en zijn niet positief maar ook niet negatief en 12% heeft hier geen mening over.

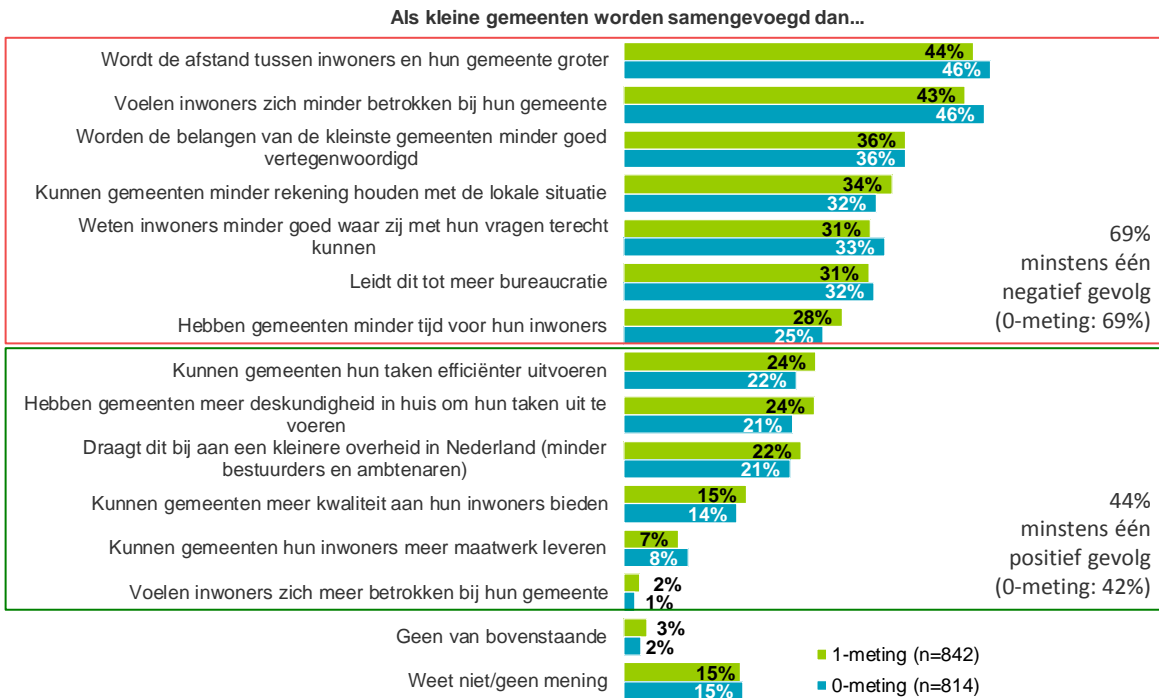
Getoonde uitleg aan respondenten

Het kabinet heeft als uitgangspunt dat gemeenten de taken die ze hebben naar behoren moeten kunnen uitvoeren. Als gemeenten te klein zijn om bepaalde taken uit te kunnen voeren, dan kunnen zij samenwerken met anderen gemeenten of zich samenvoegen tot grotere gemeenten.

Bevolking ziet vaker negatieve dan positieve gevolgen van samenvoeging gemeenten

Evenals bij de 0-meting, verwacht ruim tweederde (69%) ten minste één (voorgelegd) negatief gevolg van het samenvoegen van gemeenten. Men is vooral bang dat de afstand tussen inwoners en hun gemeente groter wordt (44%) en dat inwoners zich minder betrokken voelen bij hun gemeenten (43%).

44% verwacht ten minste één voorgelegd positief gevolg. Men verwacht vooral dat gemeenten efficiënter kunnen werken (24%), meer deskundigheid in huis hebben (24%) en dat de samenvoeging bijdraagt aan een kleinere overheid (22%).

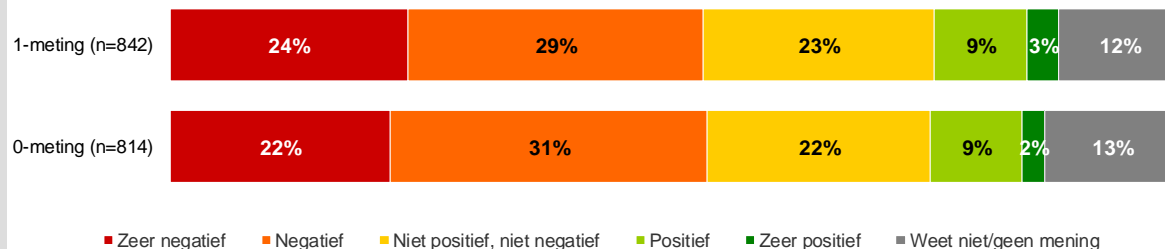
Bevolking blijft overwegend negatief over samenvoeging provincies

Nederlanders blijven overwegend negatief over het samenvoegen van de huidige provincies tot grotere provincies.* Ruim de helft (53%) beoordeelt dit idee negatief en 12% positief.

Een vijfde (23%) is niet positief maar ook niet negatief en 12% heeft hier geen mening over.

*Hierbij merken we op dat gevraagd is naar 'samenvoeging' van provincies, terwijl bij gemeenten gevraagd is naar 'zich samenvoegen', wat meer vrijwilligheid impliceert.

Hoe sta jij tegenover samenvoeging van de huidige provincies tot grotere provincies?

Getoonde uitleg aan respondenten

Net als sommige gemeenten in Nederland samengevoegd worden, zo zouden in de toekomst ook provincies samengevoegd kunnen worden.

Burgerschap en participatiesamenleving

Motivatie om zich in te zetten voor lokale maatschappelijke initiatieven blijft gelijk

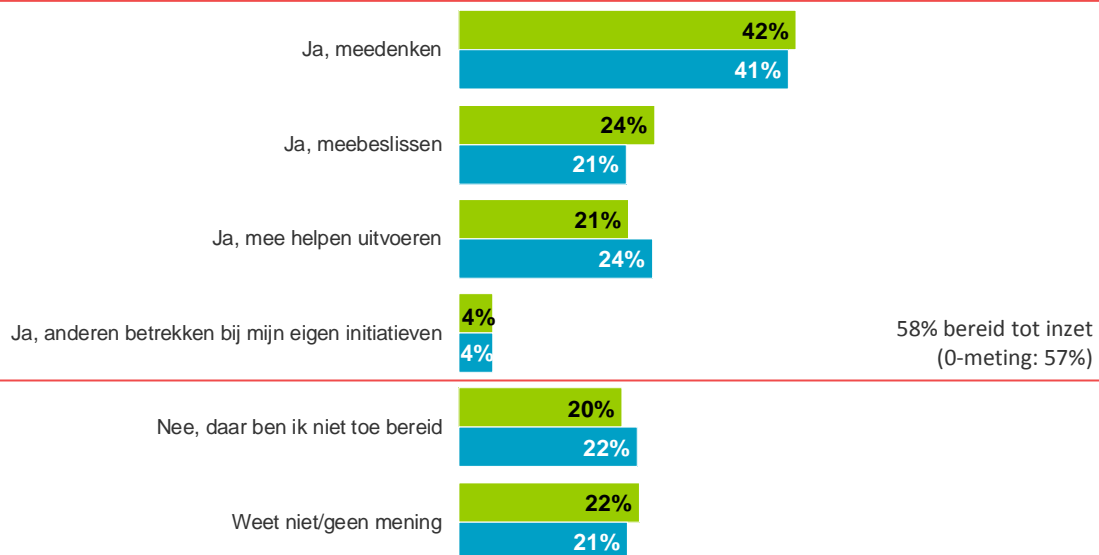
Evenals bij de 0-meting zegt 58%* van de Nederlanders bereid te zijn om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in hun buurt of gemeente. 20% is daar niet toe bereid en 22% geeft aan dit niet te weten.

Nederlanders willen vooral meedenken (42%). In mindere mate willen zij ook meebeslissen (24%) of helpen uitvoeren (21%).

4% zegt eigen initiatieven te hebben waar zij anderen bij willen betrekken.

*Berekend door allen (100%) minus 'niet toe bereid' (20%) en 'weet niet' (22%).

Ben je zelf bereid je in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in jouw buurt of gemeente?

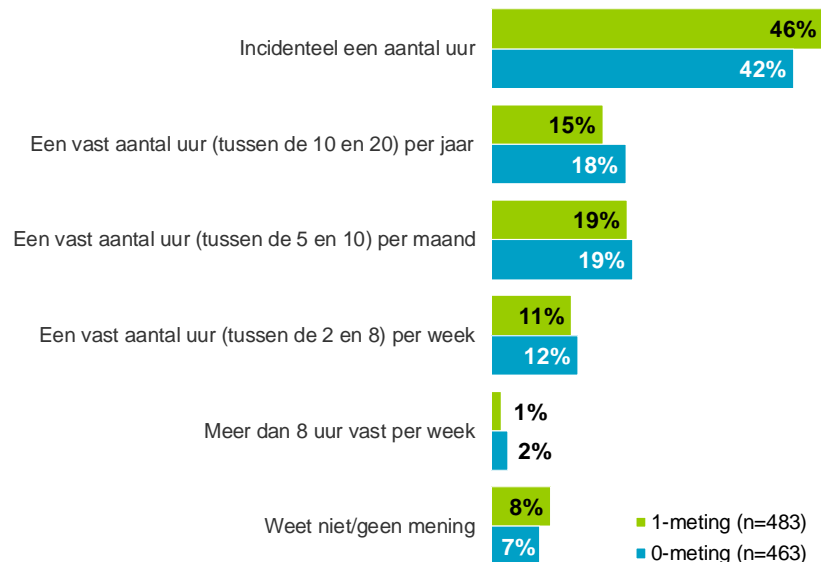
7% van alle Nederlanders bereid zich wekelijks een aantal uur in te zetten

Aan respondenten die hebben aangegeven bereid te zijn om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in hun buurt of gemeente (58%) is gevraagd hoeveel tijd zij hiervoor zouden willen vrijmaken.

Meestal gaat dit om incidenteel een aantal uur (46%), een vast aantal uur per jaar (15%) of een vast aantal uur per maand (19%).

12% wil hier wekelijks een aantal uur aan besteden. Omgerekend is dit 7% van alle Nederlanders.

Hoeveel tijd ben je bereid vrij te maken om je in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in jouw buurt of gemeente? (Basis - Is bereid om zich in te zetten voor initiatieven)

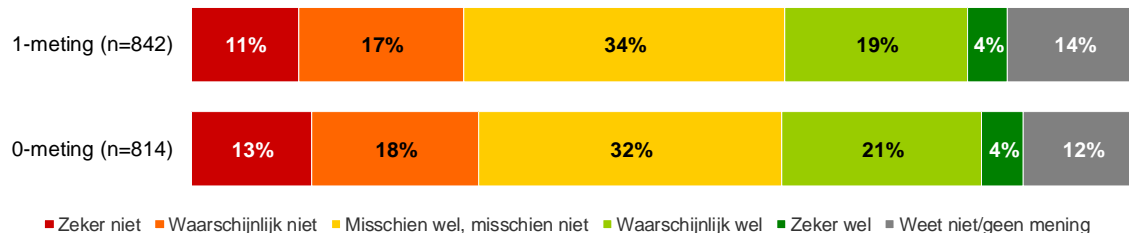

Kwart bereid tot lokale initiatieven voor openhouden buurtaccommodaties

Bijna een kwart (23%) van de Nederlanders zegt bereid te zijn om zelf actief mee te doen aan lokale initiatieven om accommodaties in de buurt open te houden: 4% wil dit *zeker* en 19% *waarschijnlijk*.

Een derde (34%) zou dit *misschien* willen doen en 28% *zeker* of *waarschijnlijk* niet.

In hoeverre ben je zelf bereid actief mee te doen aan lokale initiatieven om accommodaties als een buurthuis, zwembad, bibliotheek of buurtwinkel in jouw buurt open te houden?

Burgers zien ondersteunende rol voor overheid bij lokale initiatieven

Een meerderheid van de bevolking vindt, net als bij de 0-meting, dat de overheid een rol moet spelen bij lokale maatschappelijke initiatieven waarbij burgers betrokken zijn.

Men ziet voor de overheid vooral een:

- **faciliterende rol** (53%) waarbij de overheid burgers middelen aanreikt
- **Samenwerkende rol** (42%), waarbij de overheid helpt bij de ontwikkeling en uitvoering
- **Stimulerende rol** (36%), waarbij de overheid burgers actief aanspoort

Welke rol vind je dat de overheid zou moeten hebben bij lokale maatschappelijke initiatieven waarbij burgers betrokken zijn? Basis: allen, (n=842)

6%

Geen rol: de overheid heeft hier geen taak in

0-meting
(n=814)

6%

23%

Controlerende rol: de overheid moet controleren of de initiatieven in overeenstemming zijn met de wetgeving

23%

53%

Faciliterende rol: de overheid moet middelen aanreiken waarmee burgers de initiatieven kunnen uitvoeren

50%

36%

Stimulerende rol: de overheid moet burgers actief aansporen of uitnodigen om met initiatieven te komen en deze uit te voeren

32%

42%

Samenwerkende rol: de overheid moet samenwerken met de burgers om initiatieven verder te ontwikkelen en uit te voeren

39%

9%

Regisserende rol: de overheid moet zelf met initiatieven komen en burgers vragen hieraan mee te werken

8%

17%

Weet niet, geen mening

19%

E-overheid

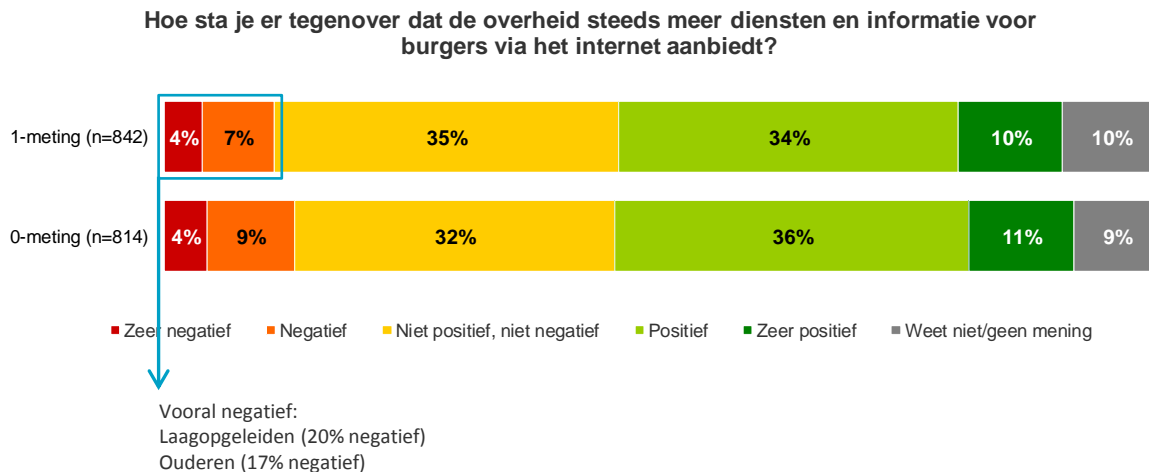
Bevolking blijft neutraal tot positief over digitalisering overheidsdiensten

Ruim vier op de tien (44%) Nederlanders vinden het positief dat overheid steeds meer diensten en informatie voor burgers via het internet aanbiedt.

Een tiende (11%) staat hier negatief tegenover.

35% staat hier niet positief maar ook niet negatief tegenover en 10% heeft geen mening.

Deze resultaten wijken niet af van de 0-meting.

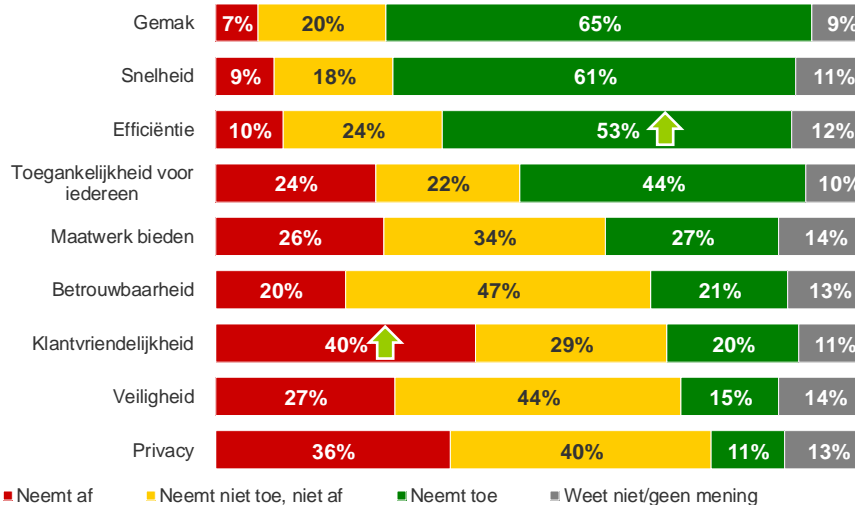

Digitalisering: makkelijker en sneller, maar minder klantvriendelijkheid en privacy

Nederlanders verwachten vooral dat het door de digitalisering gemakkelijker (65%), sneller (61%) en efficiënter (53%) wordt om zaken met de overheid te doen. Het aandeel dat een toename van de efficiëntie verwacht is iets groter dan bij de 0-meting (48%).

De negatieve geluiden betreffen vooral de verwachte *afname* van klantvriendelijkheid (40% vs. 35% 0-meting), privacy (36%) en veiligheid (27%).

Wat verwacht je dat de gevolgen zijn voor de burger als de overheid steeds meer diensten en informatie via het internet aanbiedt? (n=842)

0-meting, n=814
neemt af | neemt toe

7%	63%
8%	59%
11%	48%
26%	41%
23%	26%
21%	19%
35%	19%
27%	13%
37%	14%

Getoonde uitleg aan respondenten

De volgende vragen gaan erover dat de overheid steeds meer informatie en diensten voor burgers via het internet aanbiedt.

DigiD is snel, makkelijk en efficiënt maar minder klantvriendelijk en toegankelijk

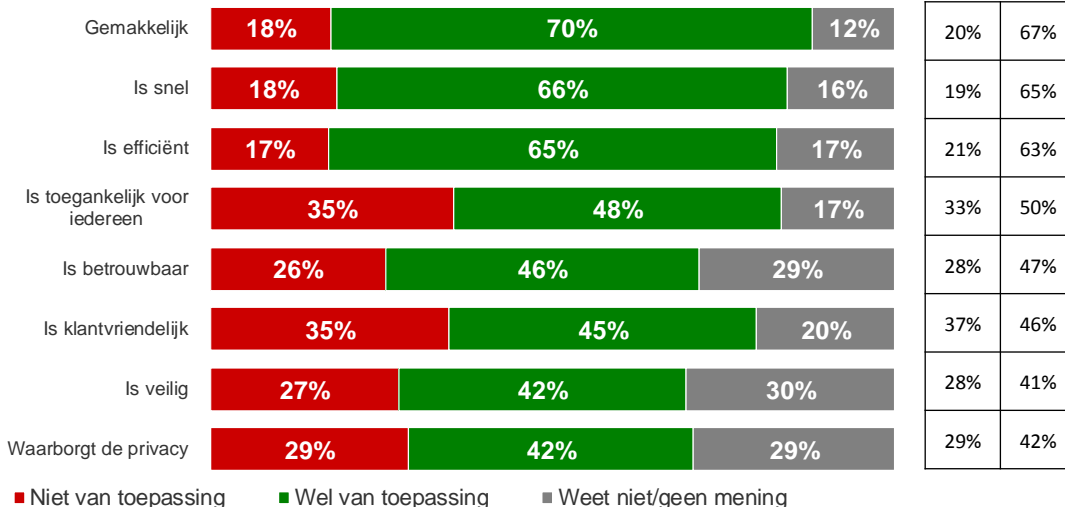
In lijn met het oordeel over de digitalisering vinden burgers DigiD vooral gemakkelijk (70%), snel (66%) en efficiënt (65%).

Daarnaast zijn er enkele minder positieve punten. Circa een derde vindt DigiD *niet* klantvriendelijk (35%), toegankelijk voor iedereen (35%), privacy waarborgend (29%), veilig (27%) en betrouwbaar (26%).

Deze resultaten komen overeen met de 0-meting.

Welke van de onderstaande aspecten vind je van toepassing op DigiD? (n=842)

0-meting, n=814
Niet | Wel

Getoonde uitleg aan respondenten

Je kunt je bij de overheid online identificeren door middel van je DigiD. Dit is de digitale handtekening voor de overheid door middel van een gebruikersnaam en wachtwoord.

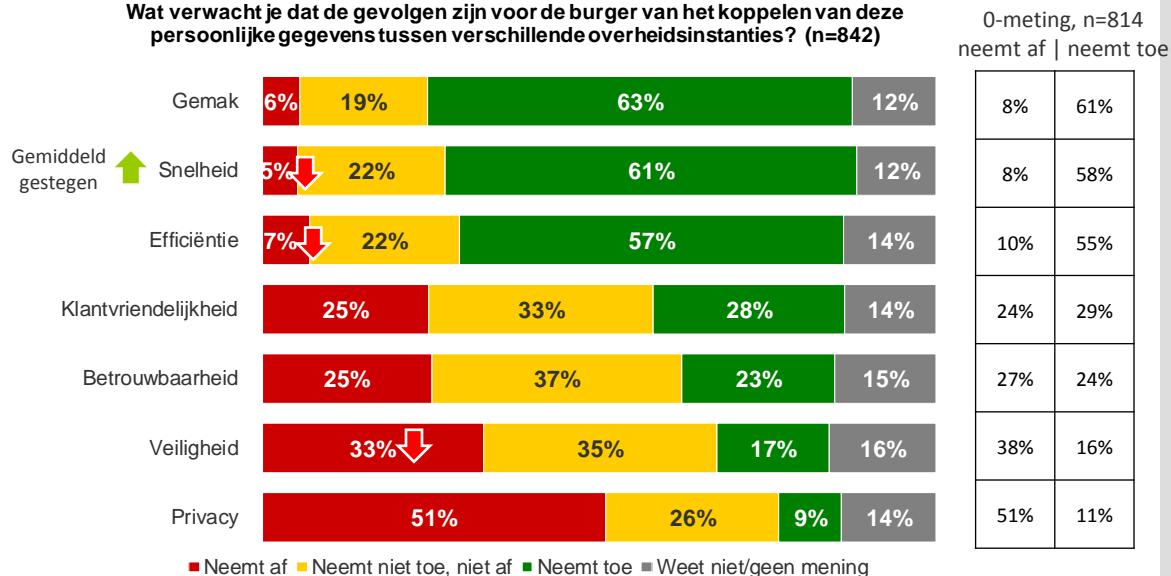
Koppeling gegevens: burgers iets positiever geworden over effect op snelheid

Wanneer de overheid persoonlijke gegevens van burgers tussen verschillende overheidsinstanties koppelt, verwachten Nederlanders vooral dat het gemak (63%), de snelheid (61%) en de efficiëntie (57%) voor burgers *toeneemt*. Gemiddeld genomen is men bij de 1-meting positiever over het effect op de snelheid.

De helft (51%) verwacht dat de privacy *afneemt* een derde (33%) dat de veiligheid *afneemt*.

Het negatieve effect op de veiligheid wordt nu door iets minder mensen verwacht dan bij de 0-meting (33% vs. 38%).

Wat verwacht je dat de gevolgen zijn voor de burger van het koppelen van deze persoonlijke gegevens tussen verschillende overheidsinstanties? (n=842)

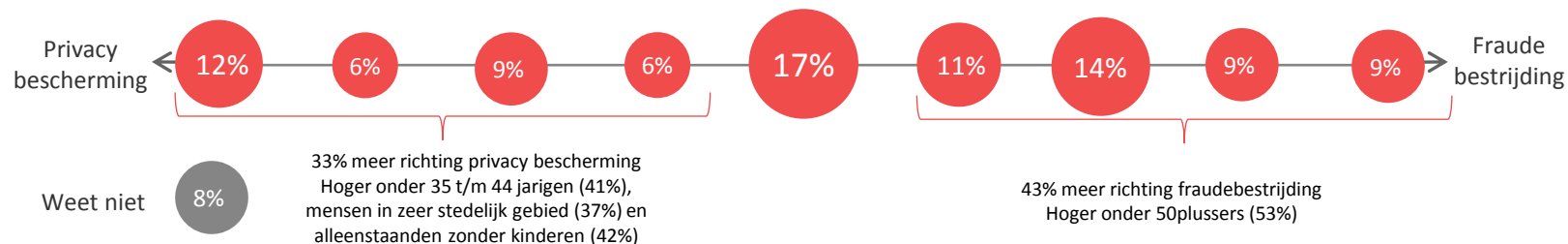
Getoonde uitleg aan respondenten

Burgers moeten bij verschillende overheidsinstanties persoonlijke gegevens opgeven. De overheid zou deze gegevens (steeds meer) aan elkaar kunnen gaan koppelen.

Nederlanders verdeeld over gewenste balans privacybescherming en fraudebestrijding

Wanneer Nederlanders de gewenste balans tussen *privacybescherming* en *fraudebestrijding* in het overheidsbeleid met betrekking tot het gebruiken, opslaan en bewaren van digitale transacties aangeven, blijken zij verdeeld. 33% verkiest privacybescherming (in beperkte mate) over fraudebestrijding. 43% verkiest fraudebestrijding (in beperkte mate) over privacybescherming. 17% kiest precies het midden tussen deze twee uitersten op de schaal en 8% geeft aan hier geen mening over te hebben.

Kun je door middel van onderstaande schaal aangeven wat hierbij voor jou belangrijker is? Basis, allen (n=842)

Getoonde uitleg aan respondenten: Bedrijven en overheden maken voor hun dienstverlening steeds vaker gebruik van internet. Informatie over hun online transacties met burgers kan worden opgeslagen en bewaard. Hierdoor hebben burgers minder privacy, maar kan fraude beter worden bestreden. Zo kunnen bijvoorbeeld daders van identiteitsfraude beter worden opgespoord. Als informatie over online transacties niet wordt bewaard hebben burgers meer privacy, maar zijn er minder mogelijkheden om fraude te bestrijden. De overheid maakt regels voor het opslaan, bewaren en gebruiken van informatie door bedrijven en organisaties over hun online transacties met burgers.

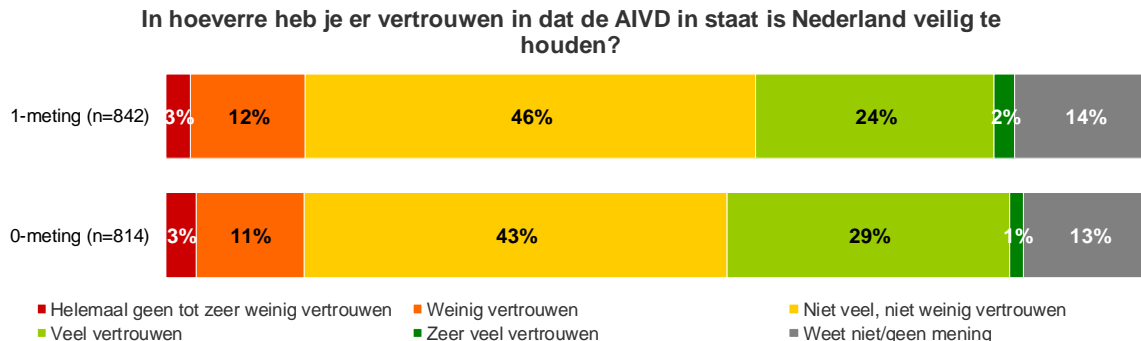
Vertrouwen van bevolking in de AIVD blijft redelijk tot sterk

Een kwart (26%) van de Nederlanders heeft er (zeer) veel vertrouwen in dat de AIVD Nederland veilig kan houden.*

Het lijkt er op dat Nederlanders hier iets minder vertrouwen in hebben dan bij de 0-meting (30%) maar dit verschil is net niet significant.

15% van de Nederlanders heeft hier weinig tot helemaal geen vertrouwen in.

De grootste groep (46%) heeft niet veel, maar ook niet weinig vertrouwen en 14% geeft aan dit niet te weten.

*De dataverzameling van de 0-meting (14 tot 20 januari 2015) viel vlak na de aanslag op het satirisch tijdschrift Charlie Hebdo in Parijs op 7 januari 2015, die werd opgeëist door jihadisten.

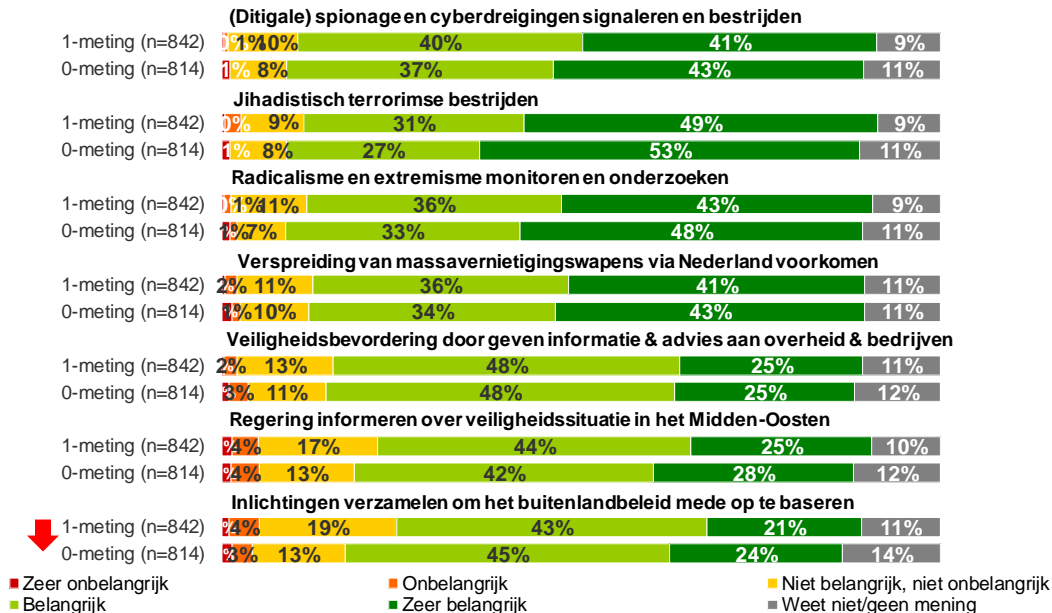
Vooral belang bestrijding cyberdreiging, jihadistisch terrorisme en radicalisme & extremisme

Nederlanders vinden alle voorgelegde doelstellingen van de AIVD (zeer) belangrijk.

Zij blijven veel belang hechten aan de bestrijding van (digitale) spionage en cyberdreigingen (81%), jihadistisch terrorisme* (80%) en het monitoren van radicalisme en extremisme (79%). Ook aan het voorkomen van de verspreiding van massavernietigingswapens (77%) wordt relatief veel belang gehecht.

Iets minder belangrijk dan bij de 0-meting vindt men het verzamelen van inlichtingen t.b.v. het buitenlandbeleid (64% vs. 69%).

Hoe belangrijk vind je de volgende doelstellingen voor de AIVD?

*De dataverzameling van de 0-meting (14 tot 20 januari 2015) viel vlak na de aanslag op het satirisch tijdschrift Charlie Hebdo in Parijs op 7 januari 2015, die werd opgeëist door jihadisten.

Koninkrijksrelaties

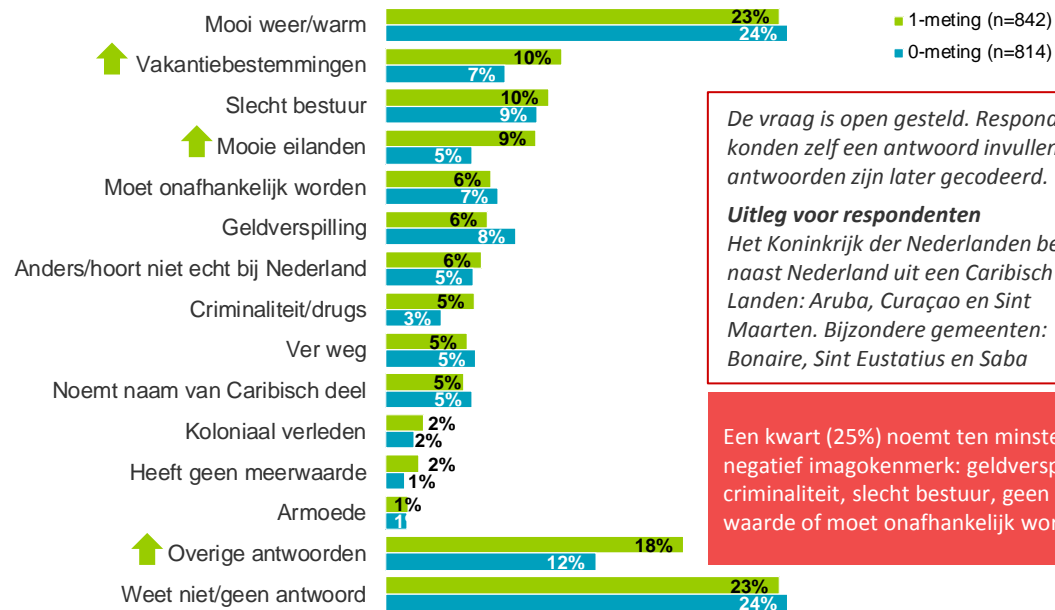
Caribisch deel doet bij naderende zomervakantie vaker denken aan vakantiebestemming en mooie eilanden

Als Nederlanders aan de Caribische delen van het koninkrijk denken, komt spontaan vooral de gedachte aan mooi of warm weer bij hen op (23%).

Vaker dan bij de 0-meting denken Nederlanders nu al het Caribische deel als vakantiebestemming (10% vs. 7%) en mooie eilanden (9% vs. 5%). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de naderende vakantieperiode.

10% denkt spontaan aan slechte bestuur.

Als je denkt aan de Caribische delen van het koninkrijk, welke gedachte komt er dan het eerst in je op?

De vraag is open gesteld. Respondenten konden zelf een antwoord invullen. Deze antwoorden zijn later gecodeerd.

Uitleg voor respondenten
Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat naast Nederland uit een Caribisch deel. Landen: Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Bijzondere gemeenten: Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Een kwart (25%) noemt ten minste één negatief imago-kenmerk: geldverspilling, criminaliteit, slecht bestuur, geen meerwaarde of moet onafhankelijk worden.

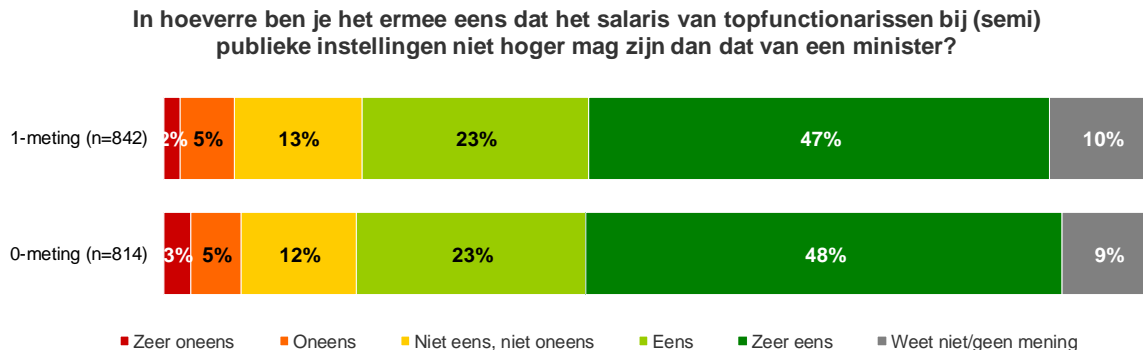

**Actuele thema's: normering
topinkomens publieke sector**

Steun voor maximeren salaris topfunctionarissen bij publieke instellingen houdt aan

Een grote meerderheid van de bevolking (70%) is het er, net als bij de 0-meting, (zeer) mee eens dat het salaris van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector niet hoger mag zijn dan dat van een minister.

Slechts 7% is het hier niet mee eens, 13% is het niet eens maar ook niet oneens en 10% heeft hier geen mening over.

Uitleg voor respondenten

De Tweede en Eerste Kamer hebben ermee ingestemd dat het salaris van topfunctionarissen bij de (semi)publieke instellingen niet hoger mag zijn dan dat van een minister. Denk hierbij aan:

- Bestuurders en directeuren van woningcorporaties
- Bestuurders en directeuren van zorginstellingen zoals ziekenhuizen
- Bestuurders en directeuren van scholen, HBO's en universiteiten
- Politiebestuurders
- Mensen actief in de rechterlijke macht
- Mensen werkzaam bij de publieke omroep (TV-presentatoren)

Verschillen tussen subgroepen

Verschillen tussen subgroepen

Bepaalde subgroepen in de samenleving uiten zich in het algemeen positiever over de representatieve democratie in Nederland dan anderen en zij voelen zich relatief sterk vertegenwoordigd door en betrokken bij politici en bestuurders. Het gaat dan met name om hoogopgeleiden, jongeren (t/m 34 jaar) en vrouwen. Voor laagopgeleiden, ouderen (vanaf 55 jaar), mensen in het Zuiden van het land en mannen is de representatieve democratie vaker een ver-van-mijn-bed-show. De instrumenten voor directe democratie worden vooral gewaardeerd door ouderen en minder door hoogopgeleiden.

Onder dezelfde subgroepen die relatief positief zijn over de representatieve democratie hebben BZK en beroepsgroepen die zich inzetten voor de publieke zaak een positiever imago. Hoogopgeleiden en vrouwen hebben een positiever beeld van ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers. Jongeren zijn positiever over ambtenaren en over het ministerie van BZK. Onder laagopgeleiden, mensen in het Zuiden van het land en mannen heerst een negatiever beeld van bestuurders en volksvertegenwoordigers.

Deze verschillen in houding tussen bepaalde subgroepen zien we tevens terug in het oordeel over de verschillende beleidsthema's zoals de decentralisaties, schaalvergroting en toenemende digitalisering. Dergelijke ideeën vinden meer steun onder hoogopgeleiden en jongeren. Laagopgeleiden, ouderen en mensen uit het Zuid-Nederland staan hier vaak negatiever tegenover.

Het oordeel over BZK en het (mogelijke) beleid lijkt niet direct samen te hangen met de kennis over BZK. We zien dat ouderen, hoogopgeleiden en mannen beter weten waar BZK zich mee bezighoudt en dat laagopgeleiden, jongeren, mensen uit het Zuiden van het land en vrouwen hier minder goed van op te hoogte zijn.

Resultaten - verschillen tussen subgroepen

Groen = subgroep is positiever (of scoort hoger)

Rood = subgroep is negatiever (of scoort lager)

Bekendheid BZK	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Spontaan	Man - Vrouw	55 t/m 70	Hoog - Laag	Zuid
Geholpen	Man - Vrouw	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog - Laag	-

Imago BZK	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
BZK	Man: uitgesprokener	18 t/m 34 - 35 t/m 44 – 55 t/m 70 uitgesprokener	Hoog: uitgesprokener Laag: minder uitgesproken	-
Ambtenaren	Man: uitgesprokener	18 t/m 24 - 35 t/m 44 – 45 t/m 54	Hoog - Laag	3 grote gemeenten
Bestuurders	Man - Vrouw	55 t/m 70 uitgesprokener	Hoog - Laag	3 gem. - Oost - Zuid
Vertegenwoordigers	Man - Vrouw	55 t/m 70 uitgesprokener	Hoog - Laag	3 gem. - Oost - Zuid

Representatieve democratie	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	Man - Vrouw	18 t/m 24 - 45 t/m 70	Hoog - Laag	-
Gevoel van vertegenwoordiging	Man - Vrouw	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog - Laag	Zuid
Gevoel van betrokkenheid	-	25 t/m 34	Hoog - Laag	Zuid
Oordeel directe manieren invloed	-	35 t/m 44 - 55 t/m 70	Hoog	-

Decentralisaties	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	-	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Laag	Zuid
Gevolgen	Man: uitgesprokener	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog uitgesprokener, Laag minder	-
Vertrouwen uitvoering	-	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Laag	Zuid

* Ten opzichte van de 0-meting zijn er een aantal kleine verschillen. Vanwege de lage 'n' (aantal respondenten), zijn bepaalde subgroepen nu net wel significant afwijkend die dat bij de 0-meting niet waren, en andersom.

Ten opzichte van de 0-meting zijn er geen grote, opvallende verschillen of duidelijke omslagpunten.

Resultaten - verschillen tussen subgroepen

Groen = subgroep is positiever (of scoort hoger)

Rood = subgroep is negatiever (of scoort lager)

Schaalvergroting	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Samenvoegen gemeenten	-	-	Hoog - Laag	3 grote gem.
Gevolgen	Man: uitgesprokener	25 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog uitgesprokener, Laag minder	-
Oordeel samenvoegen provincies	Man - Vrouw	35 t/m 44	-	3 grote gem. - Noord

Participatiesamenleving	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Bereidheid tot inzetten	Man - Vrouw	-	Hoog - Laag	Zuid - Oost
Rol voor overheid	Man: uitgesprokener	18 t/m 24 (stimulerend) 55 t/m 70 (geen/regisserend)	Laag minder uitgesproken	Noord minder controlerend

E-overheid	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel digitalisering	Man - Vrouw	25 t/m 44 - 45 t/m 70	Hoog - Laag	-
Privacy vs. fraude	-	55 t/m 70 (fraude) 35 t/m 44 (privacy)	-	-

AIVD	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Vertrouwen	-	18 t/m 24	Midden - Laag	Zuid

Caribisch gebied	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Spontane associaties	Man - Vrouw	55 t/m 70	Hoog: uitgesprokener, laag: minder uitgesproken	3 grote gem: uitgesprokener

Maximeren topinkomens	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	-	25 t/m 44 - 55 t/m 70	-	West

* Ten opzichte van de 0-meting zijn er een aantal kleine verschillen. Vanwege de lage 'n' (aantal respondenten), zijn bepaalde subgroepen nu net wel significant afwijkend die dat bij de 0-meting niet waren, en andersom.

Ten opzichte van de 0-meting zijn er geen grote, opvallende verschillen of duidelijke omslagpunten.

Uitleg bij vraag Q10

Getoonde uitleg aan respondenten bij categorieën vraag 10.

- **Een raadplegend referendum:** de landelijke of lokale politiek heeft de mogelijkheid een plan voor te leggen aan burgers die hierover kunnen stemmen, voordat de politiek er zelf een besluit over neemt
- **Particuliere initiatieven voor publieksraadpleging** waarbij burgers benaderd worden om zelf mee te praten over verschillende politieke thema's
- **Een corrigerend referendum:** De landelijke of lokale politiek heeft de mogelijkheid een genomen besluit voor te leggen aan burgers die kunnen stemmen over het terugdraaien van dit besluit
- **Een raadgevend referendum:** burgers kunnen zelf een referendum aanvragen over een wetsvoorstel dat al door het parlement is goedgekeurd
- Het direct kunnen **kiezen van de burgemeester** door inwoners uit de gemeenten

Klik [hier](#) om terug te gaan naar de resultaten van vraag 10 (sheet 29).

Onderzoekstechnische informatie

- Veldwerkperiode
  - Het veldwerk van 1-meting is uitgevoerd in de periode 21 mei t/m 27 mei 2015.
  - Het veldwerk van 0-meting is uitgevoerd in de periode 14 januari t/m 20 januari 2015.
- Methode respondentenselectie
  - Uit het Stempunt-panel van Motivation
- Incentives
  - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een kleine vergoeding ontvangen
- Weging
  - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden
  - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- Overige onderzoekstechnische informatie
  - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
16 t/m 24 jaar	78	9,3	101	12,0
25 t/m 34 jaar	107	12,7	146	17,3
35 t/m 44 jaar	115	13,7	169	20,1
45 t/m 54 jaar	207	24,6	186	22,1
55 t/m 70 jaar	335	39,8	240	28,5
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	235	27,9	219	26,0
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	419	49,8	440	52,2
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	188	22,3	184	21,8
Geslacht				
Mannen	455	54,0	416	49,4
Vrouwen	387	46,0	426	50,6

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	186	22,1	189	22,4
Opwaarts mobilen	95	11,3	124	14,7
Postmaterialisten	91	10,8	85	10,1
Nieuwe conservatieven	74	8,8	63	7,5
Traditionele burgerij	119	14,1	97	11,5
Kosmopolieten	108	12,8	106	12,6
Postmoderne hedonisten	97	11,5	97	11,5
Gemaksgeoriënteerden	72	8,6	82	9,7
Regio				
3 grote gemeenten	100	11,9	98	11,7
West	246	29,2	245	29,1
Noord	75	8,9	85	10,1
Oost	169	20,1	176	20,9
Zuid	216	25,7	203	24,1
Randgemeenten	36	4,3	34	4,0

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivation in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivation International B.V.

Beeldmateriaal

Motivation heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivation.

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109

1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262

1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83

M moti@motivaction.nl

www.motivaction.nl

www.facebook.com/stempunt

